

บทที่ 1

บทนำ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ ต่างก็มีน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2529 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สอนจิตรลดา ว่า "...หลักสำคัญต้องมีน้ำ น้ำบริโภคและน้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้" ซึ่งสำหรับมนุษย์นั้น น้ำที่มีค่าสูงสุดคือ น้ำสะอาด ซึ่งน้ำสะอาด คือ น้ำที่ปราศจากเชื้อโรคต่างๆ ที่เหมาะสำหรับมนุษย์ในการอุปโภค – บริโภค ก็คือ น้ำประปา

น้ำประปา ถึงแม้จะมีการเรียกเก็บค่าน้ำ ค่าบริการจากผู้ใช้น้ำนั้นนับได้ว่า เป็นราคาน้ำที่ถูกที่สุด เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพน้ำรวมถึงขั้นตอนกระบวนการผลิตและส่งจ่ายน้ำประปา มาถึงทุกครัวเรือน นับว่าเป็นสาธารณูปโภคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตแต่มีราคาถูกอย่างมาก หากเปรียบเทียบกับภาระที่จะทำการผลิตน้ำประปาเอง หรือ การซื้อน้ำที่มีการจำหน่ายอยู่ทั่วไปก็ตาม

1.1 ความเป็นมา และเหตุผลในการศึกษาวิจัย

การผลิตน้ำประปานั้น ต้องมีการดำเนินการผลิตหลากหลายขั้นตอนด้วยกัน เพื่อให้ได้น้ำประปาที่สะอาด สามารถอุปโภคและบริโภคได้อย่างปลอดภัย จึงก่อให้เกิดต้นทุนในการผลิตขึ้นหลากหลายด้านด้วยกัน และจากความต้องการน้ำประปาที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ต้องเพิ่มกำลังการผลิตน้ำประปาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังแสดงในตารางที่ 1-1 ข้อมูลผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 228 การประปา เดือนกันยายน 2550 ถึง พฤษภาคม 2551 จะเห็นได้ว่าการเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆในทุกประเภท ได้แก่ จำนวนผู้ใช้น้ำ (ราย) การผลิตที่ใช้งาน (ลบ.ม./วัน) ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม.) ปริมาณน้ำผลิตจำหน่าย (ลบ.ม.) และปริมาณน้ำจำหน่าย (ลบ.ม.) ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคได้มีการจัดหาน้ำประปาบริการประชาชนด้วยกัน 2 วิธี เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ คือ การผลิตเอง และ การสั่งซื้อจากบริษัทเอกชน ทั้งหมด 10 แห่ง

บริษัทเอกชนที่ร่วมทำสัญญากับการประปาส่วนภูมิภาค (ปี 2550) ดังนี้

1. บ. ประปาปทุมธานี จำกัด ทำสัญญา 2 โครงการ ดังนี้
 - 1.1 สัญญาให้สิทธิดำเนินการผลิตและจำหน่ายน้ำประปาในพื้นที่สำนักงานประปาปทุมธานี และสำนักงานประปารังสิต จ.ปทุมธานี ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2538 และมีอายุสัญญา 25 ปี
 - 1.2 สัญญาซื้อขายน้ำประปาเพื่อใช้ในพื้นที่สำนักงานประปารังสิต จ.ปทุมธานี ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2549 และมีอายุสัญญา 17 ปี
2. บ. เอ็กคอมธารา จำกัด ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 2.1 สัญญาให้เอกชนผลิตน้ำประปาเพื่อขายให้แก่สำนักงานประปาของการประปาส่วนภูมิภาคใน จ.ราชบุรี และ จ.สมุทรสงคราม ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2542 และอายุสัญญามี 30 ปี
3. บ. อาร์.อี.คิว.วอเตอร์ เซอร์วิสเซส จำกัด ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 3.1 สัญญาซื้อขายน้ำประปาเพื่อสำนักงานประปาภูเก็ต จ.ภูเก็ต ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2542 และมีอายุสัญญา 25 ปี
4. บมจ. จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก ทำสัญญา 2 โครงการ คือ
 - 4.1 สัญญาให้เช่าบริหารและดำเนินกิจการระบบประปาสดหีบ จ.ชลบุรี ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2543 และมีอายุสัญญา 30 ปี
 - 4.2 สัญญาซื้อขายน้ำประปาเพื่อสำนักงานประปาเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 และมีอายุสัญญา 15 ปี
5. บมจ. น้ำประปาไทย ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 5.1 สัญญาซื้อขายน้ำประปาเพื่อขายให้สำนักงานประปาของการประปาส่วนภูมิภาคใน จ.นครปฐม และ จ.สมุทรสาคร ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2543 และอายุสัญญา 30 ปี
6. บ. ประปานครสวรรค์ จำกัด ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 6.1 สัญญาให้เอกชนผลิตน้ำประปาเพื่อขายให้แก่สำนักงานประปาของการประปาส่วนภูมิภาคที่สำนักงานประปานครสวรรค์ จ.นครสวรรค์ ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543 และมีอายุสัญญา 25 ปี

7. บ. ประปาบางปะกง จำกัด ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 7.1 สัญญาให้เอกชนผลิตน้ำประปาเพื่อขายให้แก่สำนักงานประปาของการประปาส่วนภูมิภาคที่สำนักงานประปาบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 และมีอายุสัญญา 25 ปี
8. บ. ประปาฉะเชิงเทรา จำกัด ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 8.1 สัญญาให้เอกชนผลิตน้ำประปาเพื่อขายให้แก่สำนักงานประปาของการประปาส่วนภูมิภาคที่สำนักงานประปาฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 และมีอายุสัญญา 25 ปี
9. บ. อินดัสเตรียล วอเตอร์ รีซอร์ส เมเนจเม้นท์ จำกัด ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 9.1 สัญญาซื้อขายน้ำประปาเพื่อสำนักงานประปาพนัสนิคม และสำนักงานประปาบ้านบึง จ.ชลบุรี ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2547 และมีอายุสัญญา 15 ปี
10. บ. กลุ่มบริษัท ยูยูกรุ๊ป คอนซอร์เตียม ทำสัญญา 1 โครงการ คือ
 - 10.1 สัญญาให้เอกชนผลิตน้ำประปาเพื่อขายให้แก่การประปาส่วนภูมิภาคที่สำนักงานประปาระยอง จ.ระยอง ซึ่งได้เริ่มทำสัญญาเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2549 และมีอายุสัญญา 25 ปี

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 228 การประปา เดือนกันยายน 2550 ถึง พฤษภาคม 2551

ประเภท	2550				2551				
	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด (ราย)	2,628,470	2,638,532	2,648,576	2,660,807	2,672,797	2,683,881	2,696,370	2,707,604	2,720,113
กำลังผลิตที่ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	3,279,336	3,267,144	3,278,064	3,199,896	3,334,872	3,339,672	3,386,352	3,462,120	3,646,152
ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม.)	95,691,531	94,259,662	93,315,152	95,140,266	97,965,166	95,722,524	99,310,775	100,943,727	102,702,491
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย (ลบ.ม.)	92,760,723	91,144,319	90,285,624	92,204,589	95,059,789	92,612,906	96,179,607	97,723,405	99,583,636
ปริมาณน้ำจำหน่าย (ลบ.ม.)	69,578,314	64,908,472	66,776,480	66,004,139	69,514,594	70,357,803	66,899,065	73,935,825	74,666,569

ที่มา: การประปาสวนภูมิภาค

จากข้อมูลที่ได้รับ พบว่า ในการรับซื้อน้ำจากบริษัทเอกชนแต่ละแห่ง การประปาส่วนภูมิภาคจำเป็นต้องปรับอัตราค่าน้ำในการรับซื้อเพิ่มขึ้นทุกๆปีตามสูตรการคำนวณและการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วอัตราค่าน้ำที่การประปาส่วนภูมิภาครับซื้อจะต้องปรับเพิ่มขึ้นประมาณ 3% ทุกปี รวมทั้งต้องมีการรับประกันปริมาณน้ำประปาขั้นต่ำที่ต้องซื้อเพิ่มขึ้นทุกๆปีและต้องไม่น้อยกว่าปีก่อนหน้าที่จะมีการปรับ ซึ่งจะทำให้เห็นว่าต้นทุนของการประปาส่วนภูมิภาคจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆอย่างไม่สามารถควบคุมได้ ตามเงื่อนไขของสัญญา แต่ไม่สามารถเรียกเก็บอัตราค่าน้ำประปาที่จำหน่ายให้แก่ประชาชนเพิ่มขึ้นได้ ก่อให้เกิดการขาดทุนสะสมเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้ทำการเปรียบเทียบต้นทุนในการผลิตน้ำประปาส่วนภูมิภาคระหว่างการผลิตเองและการสั่งซื้อจากบริษัทเอกชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจในการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาคต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เปรียบเทียบความคุ้มค่าในการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาคและการสั่งซื้อน้ำจากบริษัทเอกชนเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

- 1) บริษัทเอกชนที่ร่วมทำสัญญากับการประปาส่วนภูมิภาค 10 บริษัท
- 2) กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการเปรียบเทียบของบริษัทเอกชนแต่ละแห่งตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับการประปาส่วนภูมิภาค

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ศึกษางานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาเงื่อนไขและขอบเขตการตั้งราคาของบริษัทเอกชนแต่ละแห่งตลอดอายุสัญญา
- 3) ศึกษาต้นทุนการผลิตน้ำประปาและต้นทุนเงินทุนในการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค
- 4) เปรียบเทียบต้นทุนระหว่างการผลิตเองของการประปาส่วนภูมิภาคและการสั่งซื้อจากบริษัทเอกชน
- 5) สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6) จัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ผลจากการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค
- 2) สามารถเปรียบเทียบโอกาส และผลตอบแทนการลงทุนในการผลิตน้ำประปาได้